

NAROČNINA ZA JUGOSLAVIJO ČETRTLETNO DIN 15, CELOLETNO DIN 60/ZA INOZEMSTVO JE DODATI POŠTNINO/OCLAJI PO CENIKU/POSAMEZNA ŠTEVILKA PO DIN 150.
POŠT. ČEK. RAČ. 13.188

ORJUNA

VREDNIŠTVO IN VPRAVA V VČITELJSKI TISKARNI/ROKOPIŠI SE NE VRAČAJO/ANONIMNI DOPIŠI SE NE PRIOBČVJEJO/POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI
TELEFON ŠTEV. 906.

Orjuna in situacija:

Pred sejo Glavnega odbora Orjune.

Dne 5. septembra se sestanejo stari borci in voditelji Orjune, da po petletnem delu in organiziranju dokažejo svetu, da je Orjuna nazval vsem oviram in težavam s katerimi se je morala boriti od njenega rojstva pa do danes, na potu neprestanega jačanja in napredovanja v moralnem in fizičnem pogledu. Orjuna je trezen pokret in kot taka se dobro zaveda, kolika je sila, ki leži v njenih vrstah in kolika je mogočnost z njimi izvesti načrte in ideale, ki si jih je stavila po prvem svojem vstopu v politično arena veselih bratov Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Zavedajo pa se njene moči in sile tudi vsi njeni neprijatelji tako zunanji, kakor notranji, ki vidijo v Orjuni najopasnejšega borce proti vsem njihovim temnim in zahrbitnim nakanam. Koliko je njih ocenjevanje Orjune se je najbolje izkazalo ob priliki razpusta ljubljanske Orjune in pa po slepem koraku ing. Čavljine, v katerem so videli že vsi početek končnega in definitivnega razpada Orjune. Veselje, ki je zavladalo po tem činu v taboru fašistov, hackenkreutzlerjev, probujenih Madžarov in članov makedonskega komiteta, je bilo najlepše razvidno iz pisanja njihovega časopisja, ki mu je dosledno sekundiralo tudi vse separatistično v Jugoslaviji od skrajnih levčarskih komunistov pa do desničarskih klerikalnih Rimovcev. Zaliho so se našli spočetka celo nekateri jugoslovenski listi, ki niso znali prepoznati situacije in jeli napovedovati razpad Orjune, v katerem so morda zaslepljeni po delnih navideznih uspehih videli, nekak bene za njihove partije.

Nastop Orjune po teh dogodkih je poznan in tvori za se že završeni del historijata Orjune, ki bo končno veljavno na seji Glavnega odbora Orjune v Splitu dne 5. septembra vržen v arhiv za zgled onim, ki se bi še kdaj lotili nelahkega posla razkrajanja Orjune. Kolikor se bo pečala mimogrede seja Glavnega odbora s tem vprašanjem, bo to le še formalno zapečatenje sklepov, ki jih je napravil vsak Orjunaš takoj, ko je čul prve glasove o izdajstvu bolne zagrebške ambicije in par njegovih žalostnih drugov.

Vse važnejše pa so prognoze, ki nam jih nudi ta seja za bodoče delo Orjune, ki se bo pričelo takoj po sedanjem očiščenju orjunaških vrst in ki mora dovesti do dobe, ko ne bo v tej zemlji človeku zlo zato, ker jo ljubi in ker je pripravljen zanjo darovati vedno svoje življenje. Glavni znak Orjune je njena absolutna mirnost in samozaupanje, ki jo vodi na vseh njenih poteh po katerih sistematično in po prav dobro premišljenem načrtu odstranjuje oviro za oviro, ki jo ločijo od njenega končnega cilja.

Po takozvanem sporu in razkolu v orjunaških vrstah so vstali modri-

jani in proroki ter navestili smrt Orjune. Orjuna pa bo po seji dne 5. septembra dokazala, da so se vsi zvezdoglebi, pismarji in modrijani temeljito motili in da je bil akt z gospodom ing. Čavljinom samo preludij nove igre, ki se bo pričela odigravati v najkrajšem času in v kateri ne bo imela na smrt obsojena in razkoljena Orjuna baš zadnje besede. Ura kaže na dvanajst in čas je tu, da se prične z odločno in skupno akcijo vseh poštenih in pravih Jugoslovenov proti sedanjemu režimu separatizma in korupcionizmu, ki sta pritirala zemljo na rob propada. Orjuna si je svesta velikega trenutka in odločno izjavlja, da bo v najkrajšem času povela zadnje in odločilno kolo, ki bo pekalo vsem omahljivcem in bojazljivcem, da je bila vredna naziva »zadnja rezerva jugoslovenstva« in vsega zaupanja naroda, ki je navzlic vsemu klevetanju vendar v dnu duše veroval propovednikom orjunaškega evangelija in pričakoval od njih odločne besede in dejanja.

Napočil je trenutek razračunavanja in odprte bitke v kateri bomo lahko kmalu videli, kje je vera ali nevera in komu pritiče oblast v tej zemlji ustanovljeni s tolikimi krvaviimi odkupnimi žrtvami. Jugoslovenska fronta je na vidiku in njej na čelu stoji Orjuna z vsemi svojimi močmi, da pribori jako, nacionalno, edinstveno in gospodarsko močno Jugoslavijo. Veseli časi ministrovani veleizdajalcev in kriminalnih tipov se nagibljuje v zaton. V tem trenutku vstaja poleg enotne Orjune že tudi kompaktna jugoslovenska borbena fronta, ki bo v kratkem dokazala, da Jugoslovenstvo živi in da mu je dovolj pastorstva v dobro onih, ki jim narekujejo mišljenje Rim. Pešta in Dunaj in ki so prišli do vlade zategadelj, ker se ni hotelo izmučenim borcem za svobodo in ujedinjenje še nove borbe proti tem vsiljivcem in samozvancem.

Orjuna v tem trenutku ne zahteva za se ničesar! Njej se hoče samo borbe in zmage z obračunom za vse, ki niso hoteli razumeti klica novih pokolenj in ki so hoteli biti umazani do temen, sodniki njej, ki ji je samo eno v mislih in cilju — blagor Nacije, Države, Dinastije in končno osvobodjenje zaslužnih bratov ter prevedba Jugoslovenov preko Jugoslovenstva v veliko in vsega močnejšo Slovanstvo!

Kupujmo in podpirajmo izvršno
Kolinsko cikorijo
domači izdelak.

Računski stroji.
THE REX CO., Ljubljana.

Volitve v trgovsko zbornico.

Maribor, 31. VIII. 1926.
Pred leti so se vršile v pokojni Avstriji volitve v trgovsko in obrtniško zbornico za Štajersko in Gradcu. Takratni slovenski deželni poslanec Dr. Kukovec je interveniral pri Graški zbornici, da naj kandidira kot zastopnik pridobitnih krogov Spodnje Štajerske graška zbornica dva ali tri Slovence, na kar pa je prišel nadut nemški odgovor, da naj ne bodo Slovenci tako naivni in da naj kaj takega od nemške zbornice ne pričakujejo.

Letos v svobodni nacionalni državi Jugoslaviji se v najkrajšem času istotako vrše volitve v trgovsko in obrtniško zbornico. Po slovenskem časopisju se že tedne in tedne vlečejo meterski članki polnih vsestranskih očitkov. Dopisniki so vse iznesli, kar bi znalo nasprotniku škodovati, samo na eno so pozabili — da so te volitve tudi v nacionalnem oziru vrlo važne. Kakor smo izvedeli iz povsem zanesljivega vira, namerava skupina industričev za mariborsko oblast, kateri načeljuje odv. g. dr. Pipuš v Mariboru kandidirati v zbornico dva Nemca, nevešča dr-

žavnega jezika, gg. industrijalca Westena iz Celja in stavbenika Glaserja iz Maribora, poleg tega pa še Hartnerja iz Murske Sobotice. Na ljubo teh gospodov pa je izpustila omenjena skupina industrijalca Jan. Zadravca iz Središča, ki je bil že pred Avstrijo vrl narodnjak in že dolga leta deluje nesebično v prid našega narodnega gospodarstva. Takšno omalovaževanje priznanih nacionalnih delavcev zasluži vso grajo, to tembolj, ker je imenovan bil že pod Avstrijo eden izmed redkih slovenskih industrijalcev, ki bi moral priti v pošte kot zastopnik slovenske industrije in katerega so Nemci radi tega odklonili. Hlapčevski duh še zmiraj straši med nami in se ga gotovi ljudje nočejo otresti. Ta opomin naj zadostuje, da se popravi krivica, ker je še čas. V nasprotnem slučaju bi nehala vsa potrpežljivost nacionalistov. Mi se ne vmešavamo v prepire radi trgovske zbornice, smatramo pa kot svojo proketo dolžnost opozoriti javnost pred nečuvnim narodnim škandalom, ki nam ga hočejo servirati gotovi gospodje.

I. V.

V znamenju štednje.

Ministrske parole. — Salonski voz g. ministrskega predsednika n. razp. Nikole Pašića in njega čuvarji.

Med najčese izrečene parole sedanje vlade narodnega sporazuma moremo pač prištevati znano, ti-sočkrat izneseno o »štednji!« Čuti smo jo imeli priliko že od vseh ministrov pa do zadnjega agitatorja v najzakotnejši vasi naše prostrane države, izpovedujočemu politična načela sedanjih kontrahentov vladne sestave. Na lastni koži pa imajo priliko občutiti izvajanje te parole doslej še edino samo bedni državni uradniki, katerim so v znamenju štednje prikrajšali plače, in pa najvažnejše državne institucije, ki se nahajajo na robu katastrofe baš zbog brezmišelnega izvajanja štednje. Omenimo naj samo železnice in grozeče vesti o reduciranju 2000 nastavljenec v področju železniške direkcije Ljubljana, ki obetajo popolen polom na naših progah.

Sporodno s temi vladnimi parolami o štednji pa se čujejo med narodom vesti, po katerih se pri nas razmetava denar v milijonih in vodi finančna politika na način, ki bo zdaleka presegel proračun in navrgel narodu poleg neznosnega bremena 13 milijardnega proračuna še nova in težja. Kot optimisti tem zlem vestem skoro ne moremo verovati. Zalihože pa se ta naš optimizem spričo škandaloznih dejstev dnevno umika razočaranju in skrbi za bližnjo usodo zemlje.

Eno teh škandaloznih dejstev je tudi slučaj, ki ga objavlja »Obzorje« tičoč se sivega ekspremiera in njegovega privatnega zdravljenja v Karlovih varih.

Kakor je znano, se je mudil g. Pašić okoli dva meseca v Karlovih varih, kamor se je pripeljal s spremstvom, odgovarjajočim skoro suiti kakega veličanstva. Z njim sta se vozila tudi dva jugoslovenska železniška uslužbenca, ki sta spremljala salonski voz, v katerem je patrijarh in svetitelj radikalije priromal na lečenje v Karlove vari. Ni dovelj, da bivši ministrski predsednik, ki je danes po zakonih samo minister na razpoloženju, potuje še vedno s salonskim vozom, nego je ostal ta voz cela dva meseca neuporabljen v Karlovih varih, z njim pa tudi prej omenjena dva železniška uslužbenca, ki sta ga ves ta čas čuvala in vlekla skoro gotovo za to poleg mesečne plače še bogate dnevnice. Iz katere blagajne so bile odštete te dnevnice, poleg stojnine za vagon in prevoznih stroškov preko Nemške Avstrije ter Čehoslovaške si pa tudi ni težko predstavljati. S tem salonskim vozom je krepki starec odpoštoval po 16. pr. m. zopet v Monte Carlo, kjer se bo ponavljal prav gotovo karlovaški slučaj obeh železniških uslužbencev. Povprečni človek bi sicer pričakoval, da g. Pašić poravnava vse stroške izletov po raznih svetovnih kopališčih iz privatne blagajne. Poznavalci razmer pa nad tem močno dvomijo in trdijo, da je to skoro nemogoče, osobito če se pomisli na Pašičevo postopanje z dr. Besarovičem, kateremu je namesto plačila za zdravljenje ponudil stipendijo Ministrstva zdravja za poučno po-

fovanje in študij v inozemstvu.

Ne moremo najti primernege izraza za tovrstno postopanje. Vemo pa, da to ni štedenje, nego zelo drastični dokaz, zakaj in kako smo Jugoslovenci navzlic obupnemu stanju vseh javnih ter državnih naprav sprejeli od vlade narodnih štediš 13 milijardni proračun in čemu so kljub temu gigantskemu proračunu državne blagajne nič manj obupno prazne! Je pa to tudi nov odločni memento vsem, ki sta jim usoda in bodočnost države ljuba, da poskrbe z vsemi silami za ozdravljenje, ker bi bil prepazen njihov odredilni nastop usode poln za celo zemljo. Čas in razmere pozivajo k skrajni odločnosti in brezobzirni borbi proti vsem škodljivcem zemlje. Staremu in privajenemu omahovanju mora biti že konec!

J. T.

Državni udar.

Orjuna ne dovoli vsi silni frontni separatistov in neprijateljev narodnega ter državnega edinstva niti za hip mirnega počitka. Neprestano jih izziva v njihovi letargiji in jih sili v borbo proti menim nameram. Mirotniki si tako žele sporazuma in miru! Orjuna pa ne pristane nanj in dosledno ruši njihovo veliko delo razdeljevanja ter cepjenja. Tako nekako mora človek soditi, čim malo pogleda po listih »orjunaških prijateljev«.

Tisočkrat so že pokopali in za večno z vsemi blagoslovi zapečatili Orjuna grob in vendar ne mine niti dan, da ne bi zaijavljal milo kateri njihovih listov srdeč se nad Orjuno in plašč se niene odločne akcije. Tako so zopet pred nedavnim časom vsi srečni pokopavali Orjuno ob razpustu slovenskih Orjuna in zabili zadnje žeblice na nieno rakev po žalostnem izpadu parih odpadlih članov, ki so mislili zrušiti ono, kar so naši padli bratje zgradili s krvjo. »Orjuna se ruši!« je bil zmagovalen klic, ki je zavel te dni preko vesoline štampe orjunaških sovražnikov in navdal srca njihovih vernih pristašev z globoko vero, da je za vselej omahnila po bratomorju zadeta orjunaška pest ki je grozila gotovega dne obračunati z vsemi njenimi in države zaplotnimi rušilci. Pisali so že nekrologe Orjuni.

Te dni pa je planil nov strah v kosti njenih pogrebcev ki so se pripravljeni že na sedmino poslednje poti Orjune. **Državni udar!** Pojavila se je v vsi grozi vizija tega stranskega obračuna in »Dom«, »Obzorje«, »Hrvatski list« ter »Hrvat« so že videli marširati združeno fronto Pribečevića, Bože Maksimovića in Orjuna v eni fronti proti njihovim finančnim in moralnim protežcem. Sodbo o resničnosti in utemeljenosti te vesti z gred separatistične žurnalistike prepuščamo že doveli poučeni javnosti. Z naše strani potrjujemo samo to da Orjuna v res-

LISTEK.

Primorska pisma.

IX.

Gniloba fašistovskega režima. — Avstrijski konfidenti pri fašistih. — Nov protislovanski naval.

Polemika med Pierom Bellijem, ustanoviteljem tržaškega fašistovskega lista »Popolo di Trieste« ter sedanjim urednikom »Sere« in njegovimi prejšnjimi tovariši se nadaljuje z vso ostroto in prihajajo ob tej priliki na dan stvari, ki jasno kažejo vso gnilobo fašistovskega režima. Poročali smo že, da je rezent tržaške pokrajinske fašistovske zveze izključil Bellija iz stranke, ker je napadel velikega fašistovskega komisaria za tržaško pokrajino poslanca Riccija ter ga ozmerjal kot analfabeta. Piero Belli je začel še bolj kričati, nakar je začel »Popolo di Trieste« objavljati epizode iz preteklosti Bellijevega življenja. Piero Belli, ki je veljal do danes za enega prvih fašistov in do katerega je imel Mussolini veliko zaupanje, tako da mu je poveril marsikatero delikatno misijo v zadevah fašizma, je bil pred vojno avstrijski konfident na Reki in desna roka tamošnjega madžarskega guvernerja grofa Wickemburga. Tu je Belli vodil tudi list »Il Giornale«, ki je pisal proti Italiji in za madžarski režim na Reki. Kot tak je dosedani veliki fašist Belli nastopil kot pričr proti dvema Italianoma, ki sta bila obdolžena vohunstva v prilog Italiji in radi Bellijevega pričanja tudi obsojena na takratnega madžarskega vojaškega sodišča na Reki. Ob začetku vojne je madžarska ekspozitura na Reki poslala Bellija v Italijo, kjer je vohunil v prilog Avstrije;

nakar se je po vojni povrnil na Reko. Tu so ga pa kmalu spoznali njegovi bivši nasprotniki in idealni Italijani ter poskrbeli, da je moral zapustiti Reko. Pri prvem polavu fašistov je zaslužil, da se bo v senci njihove zastave dalo dobro živeti in je brez pomislekov vstopil v njihove vrste, kjer je v prav kratkem času napravil sijalno kariiero.

Radi teh Bellijevih dejanj so tržaški bojovníki, vomi dobrovolici in invalidi nastopili s skupno zahtevom, da se Piero Belli izžene iz Trsta. Ta je radi tega vložil kazensko ovadbo proti listu »Popolo di Trieste« ne da bi pri tem dovolil dokaz resnice ter pozval predsednike imenovanih organizacij, da v 24 urah sprejmejo nase odgovornost za očitke, ki so jih naperili proti niemu v motivaciji omenjene zahteve za njegov izgon. Med tem pa je tržaški prefekt posvaril ravnatelja lista

»Sera« in radi tega se ista drži v poslednjih dneh boli zmerna, ker visi nad njo Damoklejev meč popolne ustavitve njenega nadaljnega izhajanja.

Na zborovanju fašistovskih tajnikov in sindikatov iz slovenskih krajev Julijske Krašine ki se je vršilo minulo soboto, je prof. Cavalotti, ki je poročal o političnem položaju na slovenskem ozemlju Italije, zahteval odločnejše postopanje proti Slovincem, ki ga gojijo — po njegovem mnenju — panslavistične težnje. Pri tem je zastopal mnenje, da bi se vsi slovenski listi morali zatreti in da bi se moralo uvesti posebno nadzorstvo nad slovenskimi združenji. Tudi proti našim kulturnim društvom in športnim krožkom se je obrnil prof. Cavalotti ter očital Gentiliju, da je njegova dovoli zlozlasna reforma preobzirna za Slo-

vence (sic!). Šele odlok, s katerim so se odpravile dodatne ure za slovensčino na slovenskih šolah je po njegovem mnenju koristil Italiji. Posebno nevarnost za Italijo vidi prof. Cavalotti v slovenskih duhovnikih, katerim bi se po njegovem mnenju moralo prepovedati poučevati verstvo v ljudskih šolah. Slovenski učitelji naj bi smeli poučevati le v nižjih razredih, medtem ko bi višji razredi stali pod absolutnim vodstvom učiteljev iz starih pokrajin, če mogoče iz severne Italije, katerim bi morala vlada dati višje plače in zagotoviti nalenšo kariiero. G. prof. Cavalotti zahteva, da se odpravi raba slovenskega jezika tudi v krogu družine in da se mora do gostilnicah občeovati izključno v italijanskem jeziku. Sloh zahteva prof. Cavalotti nasilno in naglo asimilacijo Slovincem v Italijo.

Naročajte »Pobedo«!

nici pripravila udar proti sedanjim izkoriščevalcem in izmozgavalcem naroda in to v imenu države. Kdo bo z nio in proti njej, to bo pokazal čas! Gotovo pa vsi oni, ki so s srcem in dejanji za Kralja in državo že od prvega početka obstoja Jugoslavije. Doba političnih odločitev se nagiblje k zatonu. Nastopa čas mož ikah rok in poštene preteklosti, ki bodo z enotno fronto poštenjakov.

delovnih mož in jugoslovenskih nacionalistov popravili to, kar so dosedaj poklicni in privilegirani uničevalci države pokvarili v osmih letih vladanja v znamenju bolnega in lažnivega parlamentarizma.

Državna oblast prehaša iz rok v roke neobčutno. Zgodovina ne zavisi od datuma, ko odkrijejo to izpremembo oni ki so imeli dotlej v rokah vlast in moč!

J. T.

Po manjšinskem kongresu.

V Ženevi je bilo te dni končano pod predsedstvom dr. Wilfana II. zasedanje manjšinskega kongresa, na katerem so se reševala pereča manjšinska vprašanja. Kdor pozna ustroj takih kongresov in njega eksekutivno moč, ta ve primerno oceniti te vrste zborov manjšin. O njem je bilo obilo pisanja v naših listih, kakor tudi v onih naših obmejnih sosedov. Pisanje novin zapadne veselite je bilo dosledno njenemu stališču, da v okviru njenih meja ni manjšin in da postopa z drobič "priseljencev" tako, kakor je to pač v skladu z njeno dvatisočletno kulturo in priznana liberalnostjo. Polemizirati s temi časniki se nam zdijo potratna časa in papirja. Smatramo pa potrebnim do takrat se stališča dela našega tiska in onega severnega sosedu, ki izhaja v trikotju Celovec-München-Innsmoost, ki indirektno ali pa čisto jasno cika na nas, kot nosilce neke protimanjšinske politike Jugoslavije.

Naše stališče napram narodnim manjšinam v Jugoslaviji smo obrazložili že opetovano. Jugoslovenci imamo svojo državo, ki precej naliči nacionalnim in etnografskim idealom. Nevarnost potujenja od katerekoli strani je za jedro naroda odstranjena. Tujerodne narodne manjšine zavzemajo sprčo nam povsodi v škodo potegjenih meja percentualno število, ki se daleko izgublja v nadmočnem številu Jugoslovenov. Zato nam omogočajo te maloštevilne narodne manjšine kar najširokopoteznejšo manjšinsko politiko, ki bo lahko dovedla manjšinske interese v sklad z onimi zemlje in ustvarila iz njih v istini lojalne državljane enakih pravic in dolžnosti z rasniml Jugoslovenci, ki imajo tako številne soročate še onstran meja Jugoslavije v tujerodnih državah. Treba jim je dati pravo organiziranja toda v formah, ki bodo odgovarjale interesom države in ki ne bodo posegale s svojim delokrogom preko začrtanih granic boja za samoohrano v okviru zakonov in institucij zemlje same. Slovani imamo široke duše in kot taki ne gojimo kake namene nasilne asimilacije tujerodnih narodnih manjšin, ki se bodo same po sebi prej ali slej zlele z narodom brez nasilja v eno telo in izginile tako, kakor so vsi laški priseljenci po mestnih otokih v Dalmaciji, ali pa kakim nemški kmetje po Poljanski dolini, od katerih imamo samo še nemška imena. Občevanje našega naroda z narodnimi manjšinami v Vojvodini dokazuje, da Jugoslovenci ne vršimo te širokopotezne manjšinske politike samo v teoriji, nego i dejanji.

To je formula manjšinske politike naše zemlje, odgovarjajoča mišljenju naroda, ki jo moremo vsak hip z dokazi podpreti vsaki mednarodni manjšinski komisiji, katere bi se namenila raziskovati manjšinske prilike v Jugoslaviji. S to formulo se strinja tudi Orjuna, ki ne mara imeti s fašistovsko ideologijo nasilnega raznarodovanja pristnih tujerodnih manjšin pod njih vladu — prav nikakih sorodnih črt. Poizkušanje nekaterih dokazati, da temu ni tako in da vodi naša zemlja nekako protimanjšinsko politiko je brezplodno in dokazuje samo bornost teh posilad-vokotov narodnih manjšin Jugoslavije, ki se bore donquichotsko s stvarmi, ki jih ni.

Dejstvo pa je, da sme Jugoslavija zahtevati od narodnih manjšin po tem njenem tretiranju z njimi, vsaj vzporedne lojalnosti in spoštovanje državnih interesov. Narodne manjšine morajo spoštovati to zemljo in njen narod ter se zavedati, da ne tvorijo nikjer avtohtonih plasti naroda, ampak samo priseljene otoke. Jugoslavija ni sprejela v sestav svojih meja niti koščka tujega ozemlja, ali najmanjšega delca avtohtone celote, katerega obmejnih narodov, kar ji daje tudi pravico zahtevati od njenih narodnih manjšin, da se ne drznejo poizkusiti z iredentizmom po njenega telesa deliti, ki so od vekov po človeških in naravnih pravicah samo njeni. Ako so navzlic tej zahtevi nekateri pseudo-deli nemške narodne manjšine stremeli za izločenjem posameznih kosov naše države iz sedanjega okvira njenih meja, potem so zaslužili kazen in njihovu iredentističnemu delovanju primerno protiakcijo. Sankcije in njena izvršitev so bile pač vedno primerne širini, katero je to iredentistično gibanje zavzemalo. Kolikor so bile izvršene po Orjuni, v toliko je zanje še vedno sama odgovarjala, kakor bo prav gotovo vršila i v bodoče, če bo smatrala še potrebnimi skopiti v borbo proti našim iredentističnim gibanjem. Orjuna se odgovornosti za postopanje z narodnimi manjšinami ne plaši, nego jo prevzame pred vsakim forumom, ker se zaveda, da se z istimi še ni križala dokler niso posamezni njihovi eksponente posegli preko granic obrambnega dela in varstva narodnih manjšin ter prešli na krivna pota tajnega razrovalnega protidržavnega dela.

Janez Trpin.

Nemško-jugoslovenski odnošaji:

Svitanje na severu.

Naši članki o zblizanju z demokracijo novo Nemčijo in potrebi kooperiranja Slovanov, Francozov in Germanov je vzbudilo mnogo komentiranja to: in onstran državnih granic. Za tostranski odmev je bil karakteristični »Narodni dnevniki«, ki je sklepal roke nad našo ugotovitvijo, da se bo morda sprčo »nadalejevanja« sedanje imperialistične politike tretjega Rima dogodilo to, da bodo zopet ležale v Boki Kotorski nemške podmornice in zlomile nemški odpor. Najsi smo se dovolj zavarovali pred raznimi namigavanji in dokazali, da smo navzlic tolikokrat nam očitani ozkosti zelo širokogrudni, vendar so nas napadali, da smo preodkriti in preširokogrudni in da ubiramo pogrešeno smer.

Onstran Karavank in Mure je bilo to naše stališče povod mnogim časopisnim komentarjem, v katerih so zavzeli strogo protijugoslovenski stav samo koroški listi, dočim so štajerski s »Tagespost« stali na dokaj širokogrudnejšem stališču. Naravnost z radostjo pa so zabeležili to naše gibanje tirolski in razni južnonemški listi, ki so jeli tudi od svoje strani tretirati vprašanje zblizanja Jugoslovenov in Nemcev. Tako leži pred nami »Deutsche Akademiker-Zeitung«

št. 24., leto 18., v katerem obravnava v daljšem članku poznani Marbob italijanski vzhodno politiko. V tem članku se piše peča tudi z Jugoslovenci in njihovimi odnošaji napram Italiji ter pravi med drugim tudi sledeče:

»Jugoslavija podpira tajno jugoslovensko propagando v Italiji in ni prav nič nenaklonjena tihi iredenti.

Od Italije loči Jugoslavijo dokaj veliko število iredentističnih vprašanj, ki so še pojačena po toliko povdarjeni italijanski želji po supremaciji o nad 1000 km dolgi jugoslovenski obali Jadrana, tega morja sposobnih hrvaških mornarjev.

Jugoslavija ni odvzela niti Nemcem, niti Madžarom tako velikih nasebin, da bi bilo zbog tega vzajemno delo z njo nemogoče. Ne zanikam, da ne nosi nacionalna jugoslovenska politika v Kočevju, Spodnji Štajerski in Bački celo prav makedonski značaj. Lažje pa je govoriti o tem, da li naj ostanejo meje pri Ptuj in Mariboru, kakor pri Bodenbachu, Litomericah ali Schneidemühl. Bratje v Spodnji Štajerski morajo pač počasi spoznati, da je malenkostna iredenta v Jugoslaviji mnogo manjšega pomena, kakor pravilni odnošaji z njo. Baš jugoslovensko z nemško

zblizanje zamore izboljšati njihov položaj, ako bodo znali le do njega privedi nemški predpogajalec, ki so trdno namenjeni stvar tako daleč izpeljati.

... Izmed vseh po letu 1918. nastalih državnih tvorb je samo Jugoslavija edina država, od katere nas ne ločijo nikake neprehodne difference. Njen zunanje in notranje politični položaj (prvi osobito zbog obkroževalne akcije Italije) pa je tako prekar, da nas jugoslovenski narod, ki je brez dvoma v vojaškem smislu eden najboljših svetovnih vojniških narodov, kakor tudi v intelektualnem smislu eden najvišje stojičih slovanskih narodov, v katerem moremo že sedaj videti studenec bodočih kulturnih vrednot, ne bo odklanjal, če mu nudimo odkrito roko.

Nemci kot Madžari se morajo spriči izdaja svetovne vojne odreči za vselej vsem sanjam o ponovni upostavi nadvlade nad delom Jugoslovenov, kar bo ustvarilo možnost ugotovitve, da odsedaj v naprej ne leži med Nemci in Jugoslovenci več nepremostljivih ovir. Med Jugoslovenci se nahaja več kakor dovolj mož, ki bodo morda videli v teh besedah nekako snubljenje, za nje kakor tudi za naše brbljave in kratkovidneze nism pisal teh vrst. Ako so bile pravilne, se bo izkazalo v krajšem ali daljšem časovnem obdobju. Z ozirom na govorice k nemško-italijanskemu zblizanju pa morem reči na podlagi svojih medvojniških izkušenj, da je boljše in sam jugoslovenski črnovojnik, nego sto laških bersaglierov.

Razvidno je po tem članku, da tudi Nemci počasi spoznavajo nesmiselnost njihove borbe proti Jugoslovenom, odkar so je izkrmavel grandiozni njihov

»Drang« ob železnih vrstah naše vojske na kajmakčalanskih čerch. To spoznanje bo moralo polagoma objeti tudi še marsikoga med nami, ki ne morejo pojmiti, da v politiki ni stalnih količin in da je težko govoriti o večnih sovražnikih in zaveznikih. Najlepši zgled takega preorientiranja nudijo Francozi in Angleži, za katere je veljalo še po Fašodi, da so si rojeni neprijatelji, ki pa so si v letih svetovne morije tako vzajemno pomagali, da je najti le malo sličnih slučajev v povestnici. Gotovo je, da je danes v Nemčiji reakcija še vedno silna in jaka, a nič manj pa ni to, da počasi zapušča Nemce vera v njihovo gospodstvo nad celim svetom, ki se umika realnejšim nazorom. »Drang« je strit in Nemci se povračajo zopet na točko, kjer se je nahajal Herder, ko je pisal svoje delo »Ideen zur Philosophie der Geschichte der Menschheit«, v katerem je prisodil Slovanom delo odrešenja sveta s poslanstvom ljubezni in pravice. Očala, katere so jim natikali dunajski škoki, so razbita in danes gledajo na Slovane z gledišča Viljama Humbolta, Jakoba Grima, Karla Adama Kaltenbrunnerja in drugih nemških intelektualcev, ki so zrlji v Slovanstvu silo, s katero je treba živeti v najboljših odnošajih. »Deutschland über alles« in »Herrenmenschen« niso več fraze, s katerimi bi bilo mogoče povesti nemški narod preko Balkana v Bagdad.

Jugoslovenci to preorientacijo z zadovoljstvom spremljamo in upamo, da bo s svojo iskrenostjo polagoma ustvarila tudi temelje, ko nam bo mogoče izpod jerobstva onih, ki smo jim bili samo plačljni drobtin brez cena hrana topovom. Potem pa bo mogoče pri dejanjih konstatirati, da li zaleže en sam jugoslovenski tretjepozivac za sto laških bersaglierov.

A. V.

Dobro in po brezkonkurenčni ceni
nabavite si vsa moška oblačila, osobito za
šoloobvezne
edino le v detajlni trgovini konfekte. tovarne
Fran Derenda & Cie.
Gradišče, nasproti dramskega gledališča.

Kaznovani fašistovski izzivač.

Rakek, 30. VIII. 1926.

Poročali smo že o izzivanju raznih črnosrajčnikskih kriminalnih tipov, ki so pričeli prehajati preko naših zapadnih meja, posebno v zadnjem času, kar je lahko razumeti z ozirom na bližnje vojaške vaje. Ti priptenci prihajajo čisto nemoteno preko meje in izzivajo nato naše mirno prebivalstvo s svojimi prepotentnimi običaji. Tako je pred nedavnim časom prišel preko meje nekje okoli Planine tudi eden Duminijevih komplicev in se postavil na Planini z bojnim fašistovskim znakom ter z njim vznemirjal naše ljudstvo. Ker ni bilo spočetka nikogar, ki bi ga temeljito podučil, da se v Jugoslaviji ne sme nositi znakov krvnikov in ubijalcev našega naroda, je možu tako zrastel greben, da je naravnost iskal prilike za kak provokaterski spopad. Končno jo je le pošteno izkupil, ko je po dolgem iskanju padel v roke budnih stražarjev naše meje in se imel priliko temeljito prepričati, da se vendar še najde ob meji tudi po smrti Stanko Molka, kak človek, ki zna krotiti laško nesramno predrznost.

Seveda je njegova žalostna dogodba silno razburila črnosrajčnike, ki so se v kratkem času zbrali onkraj provizoričnih mejnikov pri Kačji vasi ter pričeli razgrajati po svoji stari navadi. Obiljubili so tudi, da se bodo že masčevali in da bo prišel še čas, ko bo po Planini kraljeval liktorski sveženj in vladal sistem kaznovanja z ricinusovim oljem. Nas pa te žugajoče grožnje gospodov požigalcev narodnih domov in makaronarskih megalomanov prav nič ne vznemirjajo, ker vemo, da ni daleč čas, ko bomo videli koliko so vredne sanjarje novih Italijanov, da bo postala zanje vojska nacionalni posel, kakor je bilo to pri Nemcih, in da li bo kos mišičasta roka Balkanca zlomiti degenerirano kopljico liktorskega sveženja, ki naj bi sedaj po zaniških krvavega diktatorja zavladal polovici sveta. O. K.

Društvo narodov.

V Ženevi se zbira cvet svetovne diplomacije, da na selah sveta in plemena Društva narodov pretrese vprašanja, ki so skoro ena največrejših odkar obstoja ta na versalskem miru zasnovana institucija. Bridke izkušnje marčevega zasedanja ne napovedujejo baš lepih dni tudi za topotno zasedanje, kateremu grozi zopet Scila in Karibde in podelitve stalnega sedeža Nemčiji in z njim zvezanega zadržanja Poljske, Brazilije in Španije, zahtevajočih istočasno podelitve stalnega mesta. Komisija za izpremembo pravil Društva narodov je sicer delala s polno paro, da bi nekako izbežila ob priliki sedanja jesenskega zasedanja nov — marčevski polom. Njeni predlozi ustanovitve začasnih večletnih sedežev pa ne zadovoljujejo nič kaj gori navedene grupe, ki energično izjavlja, da ne

sprejme nobeden njenih sestavnih delov kompromisnih začasnih rešitev. Nemška delegacija proglašala je ne bo podre v Ženevo, dokler ne bo končnoveljavno rešeno vprašanje nienege stalnega sedeža, ki povzroča toliko skrbi in dela voditeljem Društva narodov.

Poleg vprašanja stalnih sedežev so na dnevnem redu še razni protesti. Najzanimivejši med njimi bo gotovo abesinski proti razdelitvi Abesinije v interesne sfere med Britanc in aduavskimi heroji. Obetajo z gotove strani tudi ventiliranje makedonskega vprašanja, katerega bi radi spravili na zelene nize zopet zaščitniki makedonskosti razbojniških band. Kolik udarec bi bil to v obraz ponosa naše države, ni težko predvidevati. Akoravno nimamo Jugoslovenci povoda se plašiti razdrave o Make-

doniji tudi pred plenomom Društva narodov, kjer bi v tem slučaju samo lahko obtožili z dokazi bolgarske in nebolgarske zaščitnike Makedonskega komiteta, ki bi pa vendar le dosegel uspeh, da bi se po Kajmakčalanu ponovno tretirali za svet že zdavnaj zapečatenom makedonsko vprašanje.

Kako bo izpadlo to zasedanje, je težko prorokovati. Gotovo je že sedaj, da bo po sleherni koli rešitvi ostala še vedno ona čudna pasivnost, ki je ena glavnih karakterističnih linij dela Društva narodov in koje izvor leži v odsotnosti Rusije, ki danes zbog boljševiškega gledanja na institucije zapadne Evrope ne sodeluje v tem »sluflu« zapadnega kapitalizma. Poizkušalo se je že priti temu v okoliščini, kako od pomoči in paralizirati odsotnost Rusije. Njih delo pa bo zastoni!

Posledice te pasivnosti in odsotnosti Rusije občutimo v prvi vrsti Slovani. V ne mali meri pa baš Jugoslovenci, ki smo imeli nekoliko pri srečanjih z diplomacijo veslel vedno ob strani Rusijo in ki ne bomo mogli zavzeti v evropskem koncertu toliko časa nam odmerjenega mesta, dokler bo vladala za zidovi starodavnega Kremlija diktatura komunističnega proletariata. Dotlej pa moremo Jugoslovenci zasledovati vsa zasedanja Društva narodov samo z globokimi simpatijami, toda vedno v omejitvah, da od njeza ne moremo pričakovati v slučaju sile in potrebe kake posehne naklonjenosti. ki bi slonela na iskrenem upoštevanju vseh narodnih in socialnih zahtev modernega življenja. To tudi po eventualni še tako zagotovljeni izvolitvi dr. Ninčiča predsednikom letošnjega jesenskega zasedanja Društva narodov. Česar se prav točno zaveda i S. E. Septimius Severus tretjega imperia.

A. V.

Popravilo Martijne cerkve v Celju.

Pred kratkim so nas dnevni časopisi osrečili z vestjo, da se je v Celju osnoval odbor, ki bo pobiral milodare za obnovu te cerkve. Nabiranjju milodarov v ta namen ugovarjam iz sledečih razlogov:

V javnosti je toliko nabiralnih akcij za razne namene, da je nemogoče, da bi se moglo odzvati vsem nabiralcem, najsi bode v še tako občerkoristne namene. Tudi nabiralcem je mučno, da ga povsod nahu-rljo čes, že zopet eden. Sedaj pa še popravitlo cerkve. Res je potrebna poprava, toda to naj izvršijo Nemci sami. Zakaj? Ko je Mestna Orjuna ugovarjala spomladi leta 1925 na župnični uradu samonemški maši, pridigli in petju, je odgovoril zastopnik župnega urada, da se temu ne more ugoditi. Na tej cerkvi so vknjiženi Nemci za te svoje pravice in to bo ostalo tudi v bodoče. Dobro! Če so Nemci vknjiženi za nemško pridigo in petje, imajo tudi dolžnost, da skrbijo za zunanost cerkve same. Oni si po izjavi župnega upravitelja sami vzdržujejo svojega pridigarja, poslojpa pa si ne bi mogli vzdrževati. Zato bi bili dobri naši Slovenci, da bi jim še poslojpe vzdrževali. Iz teh razlogov odklanjamo to nabiralno akcijo.

Tužna Goriška.

Kdor si je le enkrat ogledal sol

Kakor je delala že Vaša stara mati. bilo je pravilno.

Pravim Franckovim kavnim pridatkom.

Ta je danes še vedno tako fin kakor izvrsten pridatek
K zrnati in žitni kavi ter bo to tudi zmeraj ostal.

nima najmanjše sposobnosti za ta posel; raztrgani reveži, ki so pred kratkim vezali lonce, ne vedo drugačega kot: Italija je lepa, Italija je bogata, Italija je velika in to premlava slovenskim otrokom, ki ga čisto prav nič ne razumejo, ure in ure. Naša mladina bode popolnoma otopena, ako ne bode pomoči. Poskušalo se je poučevati otroke v zasebnih šolah, a tudi to je bilo prepovedano. Vse kaže, kot bi bili k smrti obsojeni.

Ni več omaga veselja kot nekdanj, vse je nemo in potrto, a vendar ni ga človeka od prostaka do izobražence, ki ne bi trdno upal, da rešitev mora priti, ker tako ne more dalje.

Ni dolgo, kar sem napravil mal izlet po vipavski dolini, da slišim težnje ubogega ljudstva, ki mora prenašati po nedolžnem toliko gorja. Pridem do neke večje vasi in na uho mi udarja otroško petje. Napev mi je bil znan še iz Rusije, kjer sem imel priliko slišati skoraj vsak dan občeprijubljeno pesem: Volga, Volga mat rodila, a ni

kakor ne slovenskega besedila, zato se ustavim in poslušam. Glasovi utihnejo, skopim bliže in vidim tri deklice, ki so se gotovo prestrašile moje navzočnosti, zato so prenehale s petjem. Radoveden sem bil zvedeti besedilo, zato poprosim moje pevke, da mi še enkrat zapojejo. Ker je besedilo lepo in izražalo grozno življenje, ki je imamo pod slavno kulturno Italijo, zato je vredno, da se je objavi. Pesmica, po napevu: Volga, Volga mat rodila, se glasi takole:

*Prišel tujec v naše kraje,
vničil sole, družstva vsa;
naše goni v zapore,
jih obsoja in tepta.*

*Pridi, pridi dan osvete,
z radostjo pozdravljam te,
kri, življenje ti podarim
za svobodo te zemlje.*

*Pomni, ljubo dete moje,
kar ti mamica pove:
narod tvoj še svoboden bode,
a Talijani bo gorje!*

Naš pokret.

RAZVITJE ČETNIŠKEGA PRA-PORA TRIGLAVANOV.

V nedeljo se je vršila onkraj naših provizoričnih državnih meja intima četniška svečanost vrlih Triglavskih četnikov, ki so razvili svoj novi batalionski črni četniški prapor z mrtvaško glavo in napisom: »Svoboda ali smrt!« Razvite je doimilo na četnike človeka, ker so se morali pri tem opravičiti zateči za mehinke Orjuna toliko osvobodilne Italije, kjer danes Orjuna svobodne razvija v zelenih šumih svoje prapore nego tostran mehinke njene tako drage in ljube Jugoslavije. Po povratku z razvite so se četniki sestali s patruljirajočimi orožniki, ki so jih na dolgo in široko zasliševali po vzrokih njihovega pohoda v območje skalnatih višav naših ponosnih planin. Sprejeli so primeren odgovor, dobili pa niso četniškega prapora, okoli katerega se bodo zbirali in bile odlične vrste neustrašnih četnikov gorenskega bataljona, vedno pripravljene na hit, ko bodo nad njim z devizo »Svoboda ali smrt!« započele rane ob rami z ostalo nacionalistično vojsko odlično borbo proti vsem rušilec in izdalcem nacije ter države.

Izjava Vojvodinskih Orjun. Po leg izjav vseh ostalih Orjun za enotnost Orjuna je izdala tudi Vojvodinska Orjuna svoja, ki jo objavljamo v upoštevanje onim našim prijateljem, ki so s tolikim veseljem priobčevali vesti o odcepju Vojvodinskih Orjun in nekem posebnem nastopu br. Dobroslava Jevdjevica. Izjava se glasi:

Orjunasi!
Vse vesti o razkolu v Orjuni so zlonamerne izmišljotine in prazne želje naših neprijateljev. Orjuna je močnejša, borbenjša in enotnejša, kakor še kdaj doslej v vseh vprašanih njenega programa in ideologije. Osebnosti spori, ki so neizbežni v vsakem pokretu, obsegajočem tako silen razmah kakor ga ima Orjuna, bodo predmet razpravljanja seje Glavnega odbora Orjuna v Splitu dne 5. septembra. Za sedaj pa obveščamo prijatelje in sovražnike, da bodo rezultati te seje samo še čvrstše ujedinjenje Orjune v neprebojno, zmagovito italijansko borbo za kralja in Jugoslavijo!

Ta odgovor lahko preštudirajo tudi vsi tisti, ki jim še iz starih časov ostaja v mozgu pesimizem in skepticizem, kateri ne more pojmiti, da je mogoče vse ovane prenašati in se preko njih prebiti do zmage in cilja.

NOVA ORJUNA V BANJALUKI.

Vkljub osebnim ambicijam gotovih ljudi in preganjanju Orjuna s strani drž. vlasti, se naša ideja širi z neverjetno brzino. Pred kratkim se je ustanovilo poverjenstvo Or-

june v Banjaluki. Ne bo dolgo, ko bo objela njena misel vse poštene in iskrene Banjalučane ter jih privedla v našo sredino. Bratom na Vrbasu kličemo: Napred! Zmaga je naša.

DOPIŠ IZ ZAGREBA.

V nedeljo 29. avg. se je vršila rekonstituirajoča skupščina mesne »Orjune« Zagreb. Kot prvi je povzel besedo znani orjunski borec br. Dr. Bere Angelinović. V svojem govoru se je dotaknil tudi odnošajev do strank, predvsem onih z jugoslovenskim programom. Povdarja, da je naša prva in glavna naloga stvariti eden, edinstven narod, jedno nacijo, jugoslovensko, ker le na ta način ostanemo močna država, ki bo kljubovala vsem sovražnikom, zunanjim in notranjim. Druga naša važna naloga je, ujediniti Jugoslovence vseh strank, da v odločilnem trenutku udarimo rano ob rami, v dosegu naših ciljev. Nemo je br. komesar Zagrebške Oblasti obrazložil stanje v organizaciji in protionajusko delovanje bivšega predsednika, čigar zaslug je tudi skoraj dveletno spanje mestne organizacije Zagreb. Toda našli so se ljudje, ki so pravočasno spregledali njegove nakane in ga za vselej onemogočili. Po kratki borbi je prva zasluga br. Cabrijana in njegovih, uspostava Mes. org. Zagreb. Po izčrpnem referatu br. komesara prevzel je besedo še br. Melada, nakar se je prešlo na volitve novega odbora. Za predsednika je izvoljen br. Dr. M. Kus-Nikolajev, a za odbornike br. Kokotović, Rebotić, Bregant, Vlahović, Doković, Tonković, Rozman in Martinović. Imena novouvoljenega odbora nam garantirajo uspešno in orjunaško širjenje naše misli v dragem nam Zagrebu.

SEJA GLAVNEGA ODBORA ORJUNE.

Dne 5. septembra se vrši v Splitu seja Glavnega odbora Orjuna, katere obeta postati velepomembna za nadaljnje delo Orjuna. Udeležijo se je vsi oblastni predstavniki, delegati in celokupni Direktorij z Velikim čelnikom. Na dnevnem redu so točke, ki kažejo na uvedbo najstrožje discipline v orjunaških vrstah, ureditev odnošajev in skupnega dela z ostalimi jugoslovenskimi nacionalnimi strankami in organizacijami na način, ki bo za vedno rešil to perečo vprašanje v smislu še sklenjenih smernic zadnje seje Glavnega odbora Orjuna v Ljubljani.

Seja Štaba Velikega čelnika se bo vršila v kratkem času in se bodo na njej obravnavale v prvi vrsti točke, ki kažejo na sklepanje Seje Glavnega odbora Orjuna v Splitu, dne 5. septembra.

Vse organizacije, ki so sprejele zadnje okrožnice in v njih navedena navedila pozivamo, da nujno in čim prej izvrše naročeno ter nas o poteku ter izidu zadeve takoj obveste.

Četnike, ki si žele nabaviti četniške kroje pozivamo, da pošljejo na brata Velikega čelnika denar zanje. Organizacije, ki bi žele preje videti sliko kroja, dobe isto proti odškodnini Din 4.— pri tajništvu Velikega čelnika.

V spomin padlim za osvobojenje v Dobruđi in na Kajmakčalanu, pokloni Orjuna po posebni delegaciji na krajih svečanosti, svoja venca.

V beogradski oblasti je pričela Orjuna zopet s sistematičnim delom in so bili obdržani v teku zadnjih 14 dni sestanki v Pančevu, Zemenu in Ripnju, kjer se je pričelo novo gibanje, ki najavlja nov orjunaški pohod v bratsko in junaško Šumadijo, ki je pričela izpregledovati, da po potih, ki jih danes hodi zemlja ni pričakovati boljših in lepših časov, primernih žrtvam za osvobojenje in ujedinjenje.

REZOLUCIJA.

Orjuna gornjeg Jadrana i Gorskog Kotara i to: Sušak, Crikvenica, Baška, Rab, Križišće, Zamet, Kastav, Senj, Novi, Selce, Brod na Kupi, Trsat, Škrpijevo, Hreljin, Kraljevica, Bakar, Delnice, Vrata, Fužine, Lokve, Bakarac, Vrbnik, Drivenik, Grižane, Bribir i Aleksandrovo skupljene na izvanrednom sastanku dne 22. avgusta 1926. u Crikvenici, prihvatile su slijedeću rezoluciju:

1. Prisutni delegati konstatirajući nedisciplinovan stav gosp. Mije Čavline napram našem Vrhovnom Vodstvu, kompromitirajući tako u ovim momentima za Orjuna prestiž Orjuna

u Otadžbini i na strani, najodlučnije odsudjuju stav g. Čavline a priznavaju autoritet Direktorija i glavnog odbora Orjuna u Splitu pod vodstvom br. Dra. Ljube Leontića.

2. Konstatirajući nazadak Orjuna Primorja i Gorskog Kotara krivnjom svijih dosadašnjih oblastnih odbora zagrebačke oblasti zahtijevaju u korist Orjuna Primorja i celokupnog Pokreta od bratskog Direktorijuma i glavnog odbora, da u najkraćem roku osnuje Sušačku-Riječku Oblast sa sedištem na Sušaku kako bi time naš Pokret poprimio šire dimenzije na gornjem Jadrani i Gorskog Kotara te Lici i Krbavi.

3. Videći postupak današnjeg kr. režima napram Orjune uopšte, a Orjune Ljubljanske oblasti posebice, koja beše ljubomorni čuvar zapadnih granica naše države, a da udovolji željama makijavelističkog diktatora sićušnog rimskog imperija, najodlučnije odsudjuje njegovo delovanje.

4. Najodlučnije odsudjuje zverstva razbojničkih bandi na južnoj granici prigodom ubojstva velikog nacionalnog radenika br. Spasoje Hadži-Popovića a specijalno u času prestanka »Južne Zvezde« koja beše žarište nacionalne svesti Južne Srbije i uteha bedne braće u Grčkoj.

5. Čuteći jednaku bol sa zapostavljenom i bednom braćom u Istri, Gorici, Gradiški, Reki, Notranjskoj, Zadru i Lastovu poručuju im nek i nadalje ustraju u nacionalno-jugoslovenskom čučenju, jer dan odmazde nije daleko.

Crikvenica, 22. augusta 1926.

Kronika.

Slaba primera. Pred nekako tremi meseci se je mudilo Kočevsko pevsko društvo na Koroskem, kjer so posamezni njegovi člani zelo čudno manifestirali svojo pripadnost k Jugoslaviji, katero so blatili in srmočili v družbi njih vrednih koroskih Nemčurjev. Naša vlada jih je za to nedržavljansko postopanje primerno nagradila z razpustom Kočevskega pevskega društva, kar pa je povzročilo mnogo pisarjenja po koroskih novinah, ki so vse ogorčene primerjale zavidanja vredni položaj koroskih Slovencev in nesrečnih Kočevarjev. O tem da li je bil umesten ali neumesten akt naše vlade mi niti ne govorimo! Konstatiramo pa samo, da imajo Kočevarji pravico posluževati se nemške pri poslovanju s političnimi oblastmi, da imajo dalje nemške sole in da se vrše celo sodniške obravnave v nemščini brez tolmača. Ostalih pravic, ki jih imajo in s katerimi včasih celo prekašajo one Jugoslovencev pa ne bomo niti navajali. Dovolj je samo opozoriti na njihovo lojalnost, ki se najlepše razvidi v tem, da se je kočevsko nemška mladina upala preteptati učiteljico, ker ji je hotela podnehati predpisano uro v državnem jeziku. Koroski nemčurji store mnogo boje, če molče in pomečejo pred svojim pragom, kakor pa da jemljejo v zaščito svoje rojake tam, kjer zaščitne najmanj potrebujejo. Ako smatrajo potrebnim že koga braniti, potem imajo več kot preveč prilike pri nesrečnih Južnih Tirolcih, ki zdihujejo pod jarmom laških trgovcev, s katerimi se baš oni tako pristrane prijateljsko razumejo.

Izdajanje potnih listov. Opetovanje smo že čitali v naših časopisih o velikem številu izdanih potnih listov za potovanje po Italiji in njenih kopalščih, kar govori o nezavednosti naših takozvanih boljših slojev, kateri morajo preko meje v kopalšča hlatiti svojo od brezdelja pogostelo kri in zapravljati denar stečen na lahek način. Čuli smo že tudi apele na njihov rodoljubni čut in opozorila, da naj se namenijo namesto v deželo limon in pomaranč v Dalmacijo ali katero domačih kopalšč. Bili pa so seveda spriči njihovega mondenškega čustvovanja povsem odveč in gospona, ki je v mladih letih morda še letela bosa po gnojnih dvoriščih naših kmetov, sed ali vozila v ljubljano micko ter služila nemški gosposodi za kuharice, natakarice in

služkinje, je morala na Lido ali Rivijero, da se po povratku v premo domovino košati pred drugimi, ki jim za usoda ne dovoli tri par dni uživanja svežega zraka naših planin. Z ozirom na to absolutno indiferentnost te častite družbe predlagamo, da država poseže po radikalnejšem sredstvu in prične postopati po laškem vzorcu, kjer nihče ne dobi potnega lista za izozemelsko kopalšče, ako nima za to potrebnega, od državnega zdravnika potrjenega izpravevala. Tudi v naši zemlji je dovolj prilike za kopanje in zapravljanje. Finančne razmere pa gotovo še daleko, vsaj za enkrat ne odgovarjajo onim v Italiji. Naši trgovski bilanci škoduje tudi ne malo v tujih kopalščih zapravljen denar, od kjer zani ne dobimo drugega, kakor material za večerne razgovore gornjih deset do sto v mesečni ples in zabav.

Orjunaše in nacionaliste naprošamo, da nam stavijo na razpolago vse slovenske časopise, ki jih imajo po prečitanku sicer uporabiti za navaden papir. Rabimo jih za naše zaslužne brate, kamor smejo sedaj samo še časopisi pripadajoči interesni sili SLS. Liste sprejema Uprava Orjuna.

Sodawasserfabrik v Celju. Če ne verjamete Celjani, da je res, pa prosim, da se potrudite do Rauscherjeve hiše »Lekarna pri Orlu« v Aleksandrovi ulici nasproti Kreditne banke. Kaj takega na tako javnem prostoru je po 8 (osmih) letih po osvobojenju izpod nemškega jerebstva mogoče edino le pri nas. Tudi spomin na vojno »Kriegsküche« v Vodniškovi ulici na Krellovi hiši naj bi izginil.

Vodstvo po umetniški razstavi obeh Magolicev bo v nedeljo dne 5. sept. ob 11. uri dopoldne v Jakopičevem paviljonu. Opozorjamo občinstvo na to izredno zanimivo razstavo dveh autodidaktov, ki dokazujeta, da se tudi z resno voljo, vztrajnostjo in ljubeznijo do umetnosti da nadomestiti akademija.

Tudi italijanski uspeh. Prejeli smo iz Bitolia obvestilo, da preneha radi smrti glavnega urednika Spasoje Hadži - Popovića izhajati »Južna zvezda«. S tem je izgubila Južna Srbija svoj edini neodvisni organ, ki je vedno zvest velikim državnim ter narodnim interesom branil izmuznec in tako težko preizkušene brate v Makedoniji pred napadi združenih Bolgaro-Grkov.

Tako je radi zavratnega po italijanskih emisariih podprtega napada izrabil ta bedni narod enega svojih zadnjih zaščitnikov. Uverjeni pa naj bodo vsi oni, ki se v Italiji neprestano ubijajo z mislijo, kako napraviti Jugoslavijo za vedno neškodljivo, da so zaman vse njihove prečute noči in da bodo tako neslavno klenčali, kakor razni Bertholdi.

Dalmacija se imenuje naša prva lahka križarka, zgrajena v Nemčiji, ki bo te dni priplula v Boko Kotorsko. Ima 3000 ton ter je prva znanika lepše dobe naše vrle vojne mornarice, katero čakajo na modrem Jadranu tako velike naloge. Simptomatično je, da pojav te prve naše križarke z nervoznimi opazkami najavljajo i italijanski listi, ki vendar dobro vedo, da razpolaga slavna laška mornarica s stotisoč ton močnim vojnim brodom, kateremu naše ladvice res ne morejo biti nevarne.

Orjuna in obramba države. Pogosto čujemo od strani naših nasprotnikov očitke, da Orjuna ne morebiti njenih četnikov za obrambo državnih meja in interesov zemlje. Kakor je odgovor na te zlobne napade spričo interesov zemlje nemogoče, vendar približno samo slični, ko smo poslali naše četnike v Južno Makedonijo kjer so nad vse častno vršili svojo dolžnost. Strah, da ne bi morda teh oboroženih oddelkov uporabili v rotovnem času proti vladi, je prisilil nato isto do odloka razustiti te odrede. Način te razoročitve in postopanje po njej z našimi četniki je tudi po glavi, v katerem ni nič ne radi govoriti, ker je vse prele kakor častna za ljudi, ki so moralno odgovorni in ki stois blizu vseh naših sovražnikov.

Kolektivna umetniška razstava S. Magolicev je bila v nedeljo 29. avg. otvorjena. Obisk je bil, kot običajno, srednji, toda za mesto z nad 50.000 prebivalci, smešno majhen. Občinstvo se je polhalno izrazilo o razstavljenih slikah in tudi aranžma splošno ugaja. Razstava obsega 230 slik, torej 16 več, kakor v seznamu, in sicer samo migne tehnično dovršene pokrajine. Občinstvu prav toplo priporočamo obisk, kajti dolžnost naša je, da podpiramo umetniško stremljenje in neumornost obeh razstavljavcev.

Radicevsko-mirovotvorna odredba. Doslej je bila na naši nacionalni pošti navada, da se je vsa pisma, ki niso imela točnih jugoslovenskih krajevskih imen vračalo sprejemnim poštam. To je točno odgovarjalo mednarodnim pred

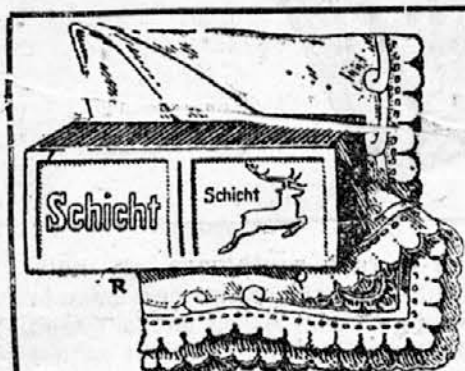
Učiteljska tiskarna v Ljubljani

je najmodernejša urejena ter izvršuje vsa tiskarska dela od najprej-
stejšega do najmodernejšega. - Tiska šolske, mladinske, lepotevne in
znanstvene knjige. Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku. —
Brošure v malih in tudi največjih nakladah. Časopise, revije, mlad. liste.

Okusna oprema ilustrir. katalogov, cenikov in
reklam. listov. Lastna tvornica šolskih zvezkov.

Šolski zvezki za osnovne in srednje šole
Risane, dnevniki in beležnice.

Nikoli ni bil najden kos Schichtovega
milo, v katerem bi se mogla dokazati
tudi le najmanjša poroča.

Nikoli ni Schichtovo milo poškodova-
valo kosa perila.

Vedno je Schichtovo milo čisto in
neškodljivo.

Lahko bi ceno Schichtovemu milu
tudi znižali, če bi hoteli: rabiti cenejše
surovine in posvečati manjšo pozornost
skrbni izdelavi.

Tega ne storimo, ker naše geslo je
neomajno:

Schichtovo milo je najbolje!
Prislo le z znamko Jelena.

Ijem in vsem mogočim absolventom
raznih zasilnih, partedenskih kur-
zov. Vzgojate inteligentni proletari-
at danes spriču naše šolske poli-
tike ni težko. Treba pa je tem ma-
sam dati po teoretičnem pouku tudi
možnost, da praktično izvršijo svoje
znanje in da jim ne bo potreba iti v
poklice diametralne štiriletnemu
študiju, ki pomeni v današnjih težkih
časih velik zakopani kapital.

Koroški nemčurji se radijejo ra-
di razpusta Orjuna. Zveze voditeljev
koroških nemčurjev z Italijani so
dobro poznane. Zategadelj tudi ni
čudno, da je »Kärntner Tagblatt«
zabeležil razpust Orjuna z obojitim
zadovoljstvom in prijetno priporo-
čilo, da bodo odslej lahko koroški
nemčurji pričeli zopet z odločnejšo
taktiko napram Slovincem. Nam je
veselje koroških Nemčurjev samo
nov dokaz potrebnosti našega ob-
stoja in v potrdilo, da se nahajamo
na pravih potih. Gospodje pa se
močno motijo, če mislijo, da bo raz-
puščena ljubljanska Orjuna odslej

posvečala njihovu postopanju s
koroškimi Slovinci kaj manj pozor-
nosti. Orjuna, danes po razpustu
prav tako budno spremlja vsak po-
kret po Rožu, Podjuni in Pozilju, ka-
kor pred razpustom. O tem so se,
hvala Bogu, uverili že eksponentje
koroških nemčurjev sami baš pred
nedavnim časom, ko so vsi zaprepa-
šeni zasledovali potek potovanja in
obiskov enega orjunaških voditeljev.
Tako je pač, da nič ni resnice v pes-
mi koroških nemčurjev:

**Koroški zvesti ti nemčur, le bod' pri
[mir]
Na Karavankah vahta za te 'ljubljanski
[grendir.**

Italijansko zavezništvo še nikdar
ni bilo dosti vredno in tako ne tudi
pri koroških nemčurjih, ki jih bo po
pilulah kneza Borghese še močno
glava bolela.

Italijani širijo meje imperia po
Afriki. Po časopisnih vesteh so ita-
lijanski heroji izvajali v zname-
niu in povečevanju starih tradicij te-
žak poraz z vstaji pri oazi Gada-
mes. Poraženi heroji so naglo na-
predovali v smislu Cadornove tak-
tike izbornu preizkušene pri Koba-
ridu in prepustili bojno pozorišče
vstajem, kateri so zaplenili ogrom-
na skladišča orožja in municije.

Ta slavna zmaga nepremagljive-
vega italijanskega orožja je v po-
polnem skladu z govori pred poho-
dom v Tripolis, ko je iavil z dikta-
torsko gesto strmečemu svetu. »da
ne more nič in nikdo zastaviti ne-
odoljivi zmagoviti pohod fašizma
do meji starčega imperia.« Na tej to-
vrstni poti želimo i Jugosloveni
barnumskim parolistom: Srečno
cot!

Naša domača tovarna čevljev
Peter Kozina & Ko., Tržič obnovi za
letošnjo jesen zopet prodajo čevljev

po ameriškem sistemu, ki je ob-
činstvu še živo v spominu. Prodaja
zaloge prične 28. avgusta in traja
do vstevši 15. septembra, in sicer
čevlje za dame in gospode osobito
pa ostanke parov. Zlasti se na to
prodajo opozarjajo starši šolske
mladine, ki se jim nudi izredna pri-
lika, da si nabavijo dobro obutev po
nizkih cenah.

V »Juturnjem listu« je popisal
poznani Joe Mat(ošia) svoje utise
in med drugim konstatiral, da
je »Bled u Evropi i da nema ništa
balkanskoga osim po kojeg gosta«.
Tudi mi smo tega mnenja osobito
po prečitaniu njegovih blejskih
impresij in po slučajnem srečanju
z g. J. M., ki bi lahko pri tej priliki
sprejel za njegov nastop njega
vredni odgovor, da niso slovenski
Orjunaši pri vsej njihovi rakriča-
nosti mnogo bolj olikani od ka-
kega zagrebškega zadirkača. Upa-
mo, da smo se z g. J. M. razumeli.

**EDINO NAŠ POKRET LAHKO
OSREČI DOMOVINO!**

RESTAVRACIJA LJUBLJANSKI DVOR

najmodernejša urejena in
oskrbovana. Izborna kur-
tinja. Najboljša domačina
inoz vina. Pristni teran.
Vsa dan morske ribe.

Ljubljana, velesjem - Pokrajinska razstava
do 13. septembra 1926.

„Ljubljana v jeseni“
pod pokroviteljstvom Nj. Vel. Kralja.

Kmetijska razstava.
Vrtnarska razstava.
Umetniška razstava.
Higijenska razstava.
Radio - razstava.
Avtomobilska razstava.
Industrijski proizvodi.

5. septembra: Razstava plemenskih konj.
8. in 9. „ Mednarodna razstava psov.

Legitimacija, ki velja Din 30 —, upravičuje do polovične vožnje
na osebnih in brzovlakih. Dobi se v denarnih zavodih kmeti-
skih in tujskoprometnih organizacijah itd.

Največja razstava v državi. Oglejte si jo!

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani
prodaja

PREMOG

iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah
premogovnikov za domačo vporabo kakor tudi za
industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks

vsa vrste in vsakega izvora tar priporoča po-
sebnost prvotnosti i kakovosti in angliški koks za
livarne in domačo vporabo, kovaški premog, črni
premog in brikieta.

NASLOV:

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG D. D.
v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15/1.

Insistirajte v „ORJUN“!

Carinsko-posredniški in špedicijski bureau

GROM

Centrala:
Ljubljana, Kolo-
dvorska ulica 41.

Ekspoziture:
Ljubljana, drž. ko-
lodvor, Belt Mo-
nastir.

Podružnice:

Zagreb, Maribor,
Jesenice, Kar-
lovač, Koprivnica,
Osijek, Sušak,
Beograd, Trst.

POZOR!

Ako hočeš imeti veselje s svojo obleko,
dasiravno ni nova, potem jo daj nemu-
doma kemično čistiti in likati pri trdki

JOSIP REICH
TOVARNA LJUBLJANA
POLJANSKI NASIP 4-6

Postrežba točna, cene solidne.

IVAN JAX IN SIN Ljubljana, Gosposvetska 2

Najboljši šivalni in pletilni stroji.

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu.

Ustanovljeno l. 1867. Vezanje poučuje brezplačno.

Posamezni deli koles in šivalnih strojev.

15 LETNA GARANCIJA.

Pisalni stroji „A D I E R“.

Kolesa iz prvih tovarn „Dürkopp“,

„Styria“, „Waffenrad“, „Kaysar“.

Evo cekin!

Poglejte si ga dobro, kako je lep
in blesteč zlatnik po 10 frankov!
Kupite si še danes

Zlatorog terpentinsvo milo

in prepričajte se o njegovi nedo-
segiljvi kakovosti.

Ako Vam je sreča mila, boste

našli pri vporabi tudi vi
skriti zaklad

**pristni zlatnik
po 10 frankov.**

**GRADBENO PODJETJE
ING. DUKIĆ IN DRUG**

LJUBLJANA
Bohoričeva ulica št. 24

„SAVA“

opče osiguravajuće dioni-
čarsko društvo u Zagrebu

ustanovljena od jugoslovenskih denarnih zavodov: Prva hrvatska
štedionica, Hrvatska eskomptna banka in Srpska banka d. d. u Zagrebu, Jadran-
sko-Podunavska banka d. d., in Zemljaska banka d. d. v Beogradu, ter Zemljaska banka za
Bosnu i Hercegovinu v Sarajevu je prevzela v kraljevini SHS elementarna zavarovanja obče zavarovalnice
Assicurazioni Generali in Trstu. Lastni družbeni jamstveni fond brez garancij bank-ustanovi-
teljke okroglo 30 milijonov dinarjev. **Generalno zastopstvo za Slovenijo v
Ljubljani, Sv. Petra c. 2** posluje v vseh zavarovalnih strokah.

„CABA“

опче осигуравајуће дioni-
чарско друштво у Загребу

Sezijsko prodajo po ameriškem sistemu obnovi zopet za letošnjo jesen domača tovarna
PETER KOZINA & Ko. Tržič

Prodaja se od 28. avgusta do vstevši 15. septembra velika zaloga vsakevrstne obuteve za dame in gospode, posebno pa
ostanki posameznih parov za šolsko mladino, najboljše kvalitete, po izredno znižanih cenah samo v lastnih prodajalnah

ZAGREB
RAČKOVA ULICA 3.

LJUBLJANA
ALEKSANDROVA CESTA 1 IN BREG št. 20

BEOGRAD
KNEZ MIHAJLOVA 44